

VONDSTEN AAN DE KUST VAN PORTUGEES OOST-AFRIKA IN 1960

Dit jaar besloten wij wederom een deel van onze vakantie in Lourenço Marques aan de kust van Portugees Oost-Afrika door te brengen (zie ook C.B. no. 86, pp. 870-873, febr. 1960). Herinneringen aan uitstekende hotels, excellente wijnen en een echt zuideuropese sfeer gecombineerd met tropische mariene mollusken deden ons tien dagen voor Portugees Oost-Afrika uittrekken. Gedurende deze dagen bezochten wij regelmatig het strand; ditmaal wat noordelijker dan in 1959, n.l. tussen Sol-Mar en Costa do Sol. Het strand is hier in hoofdzaak hetzelfde, alleen wat stiller en daarom ook meer geschikt voor het waarnemen van vogels of het maken van populatie-opnamen van Echinodermen (stekelhuidigen).

Hoewel wij ook in 1960 in de maand april verzamelden, kregen we toch een geheel andere indruk. Wat dat betekent, zou men pas na een onderzoek van tenminste tien jaar kunnen zeggen. Bovendien zou men dan ook ervaring van de andere maanden moeten hebben.

De elfde april was een geluksdag. Op die dag verzamelden we twee *Cypraea lamarcki*, twee *Nassa arcularia* en een *Melongena paradisiaca*¹⁾, alles in levende lijve ! Wat een verrassing voor een verzamelaar. Ik herinner me de eerste soort nog levendig: langzaam voortkruipend, half bedekt met de mantellappen en ook nog half ingegraven in het zand onder niet meer dan drie cm water, vertoende het dier toch nog een stukje van de rug van de prachtige schelp. De volle schoonheid van de schelp kwam pas tot zijn recht toen ik het dier oppakte, wat tot gevolg had dat alle weke delen ingetrokken werden en de schelp bloot kwam. Wat een sensatie om eindelijk een levende kauri in de hand te houden.

Melongena paradisiaca is een middelgrote donkerbruine, weinig aantrekkelijke schelp; dezelfde dag vonden wij ook een lege schaal, in gebruik bij een heremietkrab. *Nassa arcularia* is een middelgrote vertegenwoordiger van het geslacht met een opvallend wit callus rond de mondopening. Het levende dier steekt een lange witte sifho door het siphonaalkanaal van de schelp. Met deze soort beleefden we iets merkwaardigs. Het was mij herhaaldelijk opgevallen dat heel wat soorten goed in zoet water kunnen leven, zij het voor een korte tijd. In de wastafel van onze hotelkamer was het altijd een leven van belang: waaierende zeepokken, kruipende slakken en krabbetjes en allerhand zwemmend kleingoed. Een van de *Nassa*'s had zich na wassen in zoet water teruggetrokken en in de veronderstelling dat hij dood was, legde ik hem bij andere schelpen en zee-egels te drogen op een tafel. Terugkomend in de namiddag miste ik dit exemplaar bij inspectie van het verzamelde materiaal; grondig onderzoek van kamer en meubilair leverde echter niets op. Men kan zich voorstellen hoe node het mooie exemplaar gemist werd ! Tot mijn onuitsprekelijke verbazing en opluchting (speciaal van mijn vrouw, die enige tijd geleden o.a. een naaktslak in haar peignoir aantrof !) vond ik het 's avonds in de gang, ongeveer 15 m vanaf onze kamer; waarschijnlijk was het dier, na van de tafel afgevallen of gekropen te zijn, met de kamerboys naar buiten ontsnapt. Wat mij echter achteraf het meeste verbaast, is hoe een mariene kieuwslak na onderdompeling in zoet water nog zo lang buiten water in leven bleef en zelfs kennelijk monter genoeg was om een flinke kruiptocht over een droge vloer te ondernemen.

De

1) Volgens Bayer (1952, Zoöl. Mededel. Dl. XXXI, No. 25, 276) moet deze soort *Melongena pirum* heten; ik heb hier slechts de in Zuid-Afrika gebozigde naam gebruikt.

De 15e april vonden wij nog een Cypraea lamarcki, echter ditmaal een lege schelp. Behalve enige levende Natica's en natuurlijk Polynices mamilla brachten we die dag ook $\frac{1}{2}$ Modiolus philippinarum mee. Op het strand van Lourenço Marques is mooi het verschil tussen de naverwante geslachten Natica en Polynices aan levende exemplaren te demonstreren. Natica heeft een wit of wit met bruin verkalkt operculum en Polynices een bruin dun hoornachtig afsluitplaatje.

Tenslotte was de 17de april ook nog een erg geslaagde dag. Behalve enige doubletten van Dosinia- en Pteriasoorten vond ik o.a. * Mactride die bezet was met 14 levende Crepidula's en 4 zeepokken; in het verleden hadden er kennelijk ook nog oestertjes op geleefd. De Crepidula's hadden zich volkomen aan de vorm van de schelp aangepast, zodat sommigen, vooral van de binnenzijde, helemaal verkromd zijn. Iets verderop vond mijn vrouw een eiersnoer van een Naticasoort, een mooi lintje van eieren bezet met zandkorrels, het geheel in een sierlijke krul. Tot besluit van onze vondsten peuterden we uit een stuk koraal een klein doubletje, dat tot op heden alle pogingen tot identificatie weerstaan heeft. Het enige wat ik offere- ren kan is negatief: het is geen lid van de geslachten Saxicava, Lithodomus, Coralliophaga, etc. Het onderzoek wordt echter voortgezet en het resultaat zal te zijner tijd in het Correspondentieblad meegedeeld worden.

A.C. van Bruggen.